

IBAR: Kvalita a řízení vysokých škol

Vladimír Roskovec
**Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i.,
Praha**

UKF, Nitra, prosinec 2012

ESG o řízení

Basic principles

- prvotní odpovědnost za kvalitu poskytovaného vysokoškolského vzdělávání mají jeho poskytovatelé;
- pokud jde o kvalitu a standardy vysokého školství, je třeba u nich zajistit zájmy společnosti;
- kvalitu akademických programů je třeba vytvářet a zlepšovat v zájmu studentů a dalších uživatelů vysokého školství v celém EHEA;
- je třeba, aby existovala funkční a efektivní organizační struktura, v níž mohou být tyto akademické programy uskutečňovány a podporovány;
- je důležitá transparentnost a využití externích odborníků v procesech zajišťování kvality;
- je třeba podporovat kulturu kvality uvnitř vysokoškolských institucí;
- je třeba vytvořit procesy, kterými vysokoškolské instituce mohou prokazovat svou odpovědnost, včetně odpovědnosti za vložené veřejné a soukromé finanční prostředky;
- zajišťování kvality za účelem prokázání odpovědnosti a za účelem zlepšení jsou plně kompatibilní;
- instituce by měly být schopny prokazovat svou kvalitu jak v domácím, tak v mezinárodním prostředí;
- užívané procesy by neměly potlačovat diverzitu a inovace.

ESG o řízení

Standardy

1.1 Strategie a postupy pro zajišťování kvality

1.2 Schvalování, monitorování a periodické hodnocení studijních programů

1.5 Studijní zdroje (*learning resources*) a podpora studentů

IBAR o řízení

WP 8 Kvalita a řízení vysokých škol - výzkumné otázky:

1) Jaký je **institucionální kontext řízení**?

- a) Jaké jsou hlavní změny týkající se institucionálního řízení a kvality v národním rámci a jak ovlivňují řídicí struktury a procesy ve zkoumané instituci?
- b) Jaká je obecná charakteristika kultury rozhodování ve zkoumané instituci: převažuje způsob zdola nahoru nebo shora dolů?
- c) Jak silné nebo slabé je centrální řízení instituce? (vystupuje např. pravidelně s iniciativami ke změnám institucionální strategie?)

IBAR o řízení

- 2) V jakém vztahu je **institucionální řízení k zajišťování kvality**? (ESG 1.1)
- a) Do jaké míry ovlivňují řídicí struktury a procesy kulturu kvality ve vaší instituci? Uveďte příklady.
 - b) Do jaké míry zvýšily mechanismy schvalování, periodického hodnocení a monitorování studijních programů (ESG 1.2) vliv centrální/střední úrovně administrativy na kontrolu centrální/střední úrovně nad akademické pracovníky/garanty studijních programů?
 - c) Jak pravidelně jsou v instituci hodnoceny studijní programy/kurikula? Do jaké míry se pracovníci odpovědní za kvalitu (oddělení kvality, komise akademického senátu atd.) věnují posuzování a úpravám studijních programů/kurikula?
 - d) Jakou míru zodpovědnosti a nezávislosti mají v otázkách zajišťování kvality, inovace studijních programů apod. následující aktéři:
 - i) manažeři/vedoucí pracovníci a reprezentativní orgány vysoké školy?
 - ii) manažeři/vedoucí pracovníci střední úrovně (děkani fakult, vedoucí kateder) a reprezentativní orgány této úrovně?
 - iii) řadoví vyučující?
 - iv) studenti?

IBAR o řízení

3) Do jaké míry institucionální řízení bere v procesech **vnitřního zajišťování kvality studijních programů** (ESG 1.2, Guidelines)

ohled na:

- a) formulaci a zveřejňování výsledků učení (*learning outcomes*);
- b) předmětovou skladbu („obsah“) studijního programu, formy jeho uskutečňování (prezenční, distanční, kombinovaná) a celkový profil instituce;
- c) dostupnost a vhodnost studijních zdrojů (*learning resources*) a celkovou infrastrukturu studia (ESG 1.5);
- d) periodické hodnocení studijních programů včetně zpětné vazby od zaměstnavatelů a absolventů?

IBAR o řízení

4) **Názory studentů, akademických a řídicích pracovníků na ESG:**

- a) Jakým způsobem jsou studenti, akademičtí a řídicí pracovníci obeznámeni s existencí a potenciálním využíváním 1. části ESG?
- b) Jaký má podle názoru studentů, akademických a řídicích pracovníků 1. část ESG vliv na studijní programy a zajišťování jejich kvality? (Uveďte příklady)
- c) Jak studenti, akademičtí a řídicí pracovníci hodnotí úroveň implementace 1. části ESG na jejich VŠ?
- d) Jaké jsou podle studentů, akademických a řídicích pracovníků bariéry při implementaci 1. části ESG na jejich VŠ?

Příklady dobré praxe

Schvalování, periodické hodnocení a monitorování studijních programů

- ❑ inovace studijních programů: vyučující jsou každoročně vyzváni proděkanem pro studijní záležitosti, aby podali návrhy na změny kurzů typu B (povinně volitelné) a C (volitelné): přeřazení kurzů z jedné kategorie do druhé, zařazení nových kurzů, vyřazení kurzů, o které není zájem apod. Vyučující rovněž modernizují sylaby jednotlivých předmětů. Pro inovace studijních programů se využívají i projekty v rámci Fondu rozvoje vysokých škol;
- ❑ reakreditace jako příležitost k periodickému hodnocení studijních programů; přípravy podkladových materiálů lze využít k diskusi o vhodných inovacích (např. o složení a obsahu povinných, povinně volitelných a volitelných předmětů).

Příklady dobré praxe

- ❑ každoroční komplexní hodnocení průběhu a výsledků státních závěrečných zkoušek. Předsedové komisí vyplňují hodnotící dotazníky/zprávy, které jsou pak projednávány za účasti vedení školy/fakulty na speciálním workshopu. Na jejich základě je vypracována souhrnná hodnotící zpráva.

Příklady dobré praxe

Studentské hodnocení

(Slabinou bývá nízká návratnost a tedy malá vypovídací hodnota.)

- ❑ cílené dotazníky na určité téma zaslané akademickým pracovníkem menší skupině studentů na jejich e-mailové adresy – návratnost 66 – 75 %!
(Příklad: dotazník rozeslaný po ukončení laboratorního praktika)
- ❑ po vykonané zkoušce, kdy už je jasné, jakou student obdržel známku a případně, že už ho vícekrát zkoušet nebude, požádá profesor studenta o krátký rozhovor (cca 10 minut) a reflexi daného předmětu. Zajímá se o to, co předmět studentovi přinesl, co ho zajímalo či co naopak považuje za zbytečné apod.

Příklady dobré praxe

- ❑ na závěr kurzu (během poslední hodiny v semestru) předloží profesor studentům dotazník - na tuto skutečnost upozorňuje studenty již na začátku kurzu. V dotazníku se studenti mohou vyjádřit nejen k obsahu kurzu a kvalitě přednášek, ale mohou též popsat, jaké schopnosti se jim podařilo získat nebo rozvinout, v čem spatřují svůj intelektuální a osobnostní rozvoj apod. Dotazník mohou podepsat nebo odevzdat nepodepsaný. Důležitým předpokladem je navození atmosféry vzájemné důvěry.

Příklady dobré praxe

Konkrétní aspekty hodnocení kvality studijních programů:

Výsledky učení

- ❑ Vyžití zavádění Národního kvalifikačního rámce a jeho deskriptorů, případně deskriptorů oblastí vzdělávání k revizi sylabů jednotlivých předmětů, jejich harmonizaci, zaplnění mezer a odstranění duplicit, přesnější formulaci požadovaných výsledků učení a profilu absolventa.

Příklady dobré praxe

Zpětná vazba od zaměstnavatelů a absolventů

- ❑ organizování pravidelných kontaktů se zaměstnavateli absolventů (např. Dny firem, na nichž firmy nabízejí pracovní místa a zároveň sdělují požadavky na profil a kompetence budoucích zaměstnanců);
- ❑ pravidelný (jednou za rok nebo za dva roky) dotazníkový průzkum absolventů (jejich názorů na získané vzdělávání a možnosti jeho uplatnění). Předpokladem je soustavné udržování adresáře absolventů a jeho aktualizace;

Příklady dobré praxe

- ❑ Vytvoření Klubu absolventů, který členům poskytuje tyto výhody:
 - zasílání informací o novinkách ze života školy,
 - pozvánky na odborné, společenské, kulturní i sportovní akce školy,
 - organizování setkání absolventů,
 - organizování dalších speciálních akcí pro studenty a absolventy,
 - spolupráce s absolventy při zajišťování odborné praxe pro studenty a pomoc absolventům s hledáním pracovních příležitostí,
 - spolupráce při vyhledávání budoucích spolupracovníků absolventů,
 - nabídka produktů školy (vnější kurzy, vnitřní kurzy, kurzy podle zjištěných potřeb) s možností slevy,
 - vydání průkazu opravňujícího ke vstupu do instituce, ke vstupu do vysokoškolského klubu TIM a ke vstupu a užívání služeb Centra knihovnických služeb zdarma.

Příklady dobré praxe

Organizační opatření

- ❑ Na rektorátu je zřízeno pedagogické oddělení, které má na starosti zajišťování kvality uskutečňovaných studijních programů (akreditace, státní závěrečné zkoušky, obhajoby kvalifikačních prací apod. a jejich hodnocení).

Děkuji Vám za pozornost